

Bölüm

2

SOSYAL RİSK KAVRAMI

Ali CAN¹

GİRİŞ

İnsanoğlu doğar, büyür, gelişir ve ölür. Bu yaşam süresi içerisinde gerek kendi fizyolojisi gerekse de toplum içerisinde yaşamasından dolayı insanoğlu çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kalır. Maruz kalanın gelirinde kesilme ve azalmalara, giderinde ise artışlara neden olan bu tehlikeler sosyal güvenlik disiplini içerisinde sosyal riskler olarak kavramsallaştırılmıştır (Güzel vd., 2020: 4-5).

Sosyal güvenlik, sosyal risk olarak tanımlanan olguların kişi ve toplum açısından ortaya çıkardığı olumsuz durumların giderilmesi temeline dayanmaktadır (Güzel vd., 2018: 3). Ayrıca buna ilaveten çağdaş sosyal güvenlik politikaları ile birlikte sosyal güvenlik disiplini günümüzde sosyal risklerin ortaya çıkardığı olumsuzlukların giderilmesinin yanında, sosyal risklerin ortaya çıkmasını engellemeye yönelik tedbirleri de kapsamı içerisine almaktadır (Tütüncüoğlu, 2019: 182).

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si 22. Maddesinde herkesin sosyal güvenlik hakkı olduğunu belirtmiş ve 25. Maddesinde de "1. Her şahsın gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, mesken, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir refah seviyesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geçim imkanlarından iradesi dışında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır. 2. Analık ve çocukluk özel ihtimam ve yardım görmek hakkına haizdir. Bütün çocuklar, evlilik içinde veya dışında doğsunlar aynı sosyal korumadan faydalanırlar." şeklinde

¹ Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi, Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümü, alican@duzce.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Alper, Y. (2009), *Sosyal Güvenlik Teorisi Ders Notları*, Bursa: Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
2. Alper, Y. (2013), *Sosyal Sigortalar Hukuku*, Bursa: Dora Basım Yayım.
3. Alper, Y. (2018), Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar, A. İ. Oral ve Y. Şişman içinde, *Sosyal Politika*, s. 122-149, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
4. Arıcı, K. (2017), Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Anneleri Korunması, *TBB Dergisi*, Özel Sayı, 269-284.
5. Arıcı, K. (2018), Sosyal Güvenlik, Sosyal Güvenliğin Konusu Olan Tehlikeler (Sosyal Güvenlik Riskleri), Y. Alper ve S. Tekeli içinde, *Sosyal Güvenlik*, s. 30-58, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
6. Arpacı, F. (2011), *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*, Ankara: Türkiye Emekliler Derneği Eğitim ve Kültür Yayınları.
7. Başterzi, S. (1996), *İşsizlik Sigortası*, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
8. Baybora, D. (2019), İş Sağlığı ve Güvenliğine Genel Bakış, D. Baybora içinde, *İş Sağlığı ve Güvenliği*, s. 2-21, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
9. Bosnalı, Ö. (2012), Türkiye de İşsizlik Sigortasının Finansmanı, Y. Özkan, F. Fidan, C. Durmuşkaya içinde, *Prof. Dr. Cihangir a Akın'a Armağan*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayını.
10. Bostancı, Y. (2008), Sosyal Güvenlik Hukukunda Genel Sağlık Sigortası, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(1), 145-173.
11. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi [ÇASGEM] (2013), *Meslek Hastalıkları*, Erişim Adresi: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/1340/meslek-hastaliklari.pdf>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
12. Erol, A., Özdemir, A., Yurdakul, E. M. (2010), Türkiye'de İşsizliğin Yol Açtığı Olumsuz Sonuçların Giderilmesinde 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun İşlevi, *Tisk Akademi*, 5(10), 6-36.
13. Google Haber (2021), *Koronavirüs (COVID-19)*, Erişim Adresi: <https://news.google.com/covid19/map?hl=tr&mid=%2Fm%2F02j71&gl=TR&ceid=TR%3Atr>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
14. Güzel, A., Okur, A.R., Caniklioğlu, N. (2018), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
15. Güzel, A., Okur, A.R., Caniklioğlu, N. (2020), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
16. İş Kanunu (2003, 10 Haziran), *Resmi Gazete* (Sayı: 25134), Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>.
17. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (2012, 30 Haziran), *Resmi Gazete* (Sayı: 28339), Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.

18. Kaya, E., Ç. (2021), İş Kazalarının Toplum Üzerindeki Etkileri, N. Çelebi içinde, *İş Kazaları ve İSG' de Temel Önlemler*, s. 59-75 Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
19. Kaya, Ş. (2015), Sosyal Güvenlik Hukuku, İ. Görücü ve I. T. Arpacıoğlu içinde, *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku*, s. 147-216 İstanbul: Lisans Yayıncılık.
20. Oral, A. İ. (2019), İş Kazalarının ve Meslek Hastalıklarının Değerlendirilmesi, D. Baybora içinde, *İş Sağlığı ve Güvenliği*, s. 22-57, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
21. Öz, C. S., Balta, S. (2020), Türkiye'de Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikaların Kapsamı, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 69-94.
22. Peker, M. (2016), Türkiye'de Nüfussal Dönüşüm, *Sosyoloji Dergisi*, 34, 133-196
23. Türkiye Down Sendromu Derneği [TDSD] (2018), *Engelliler İçin Sağlanan Maddi ve Sosyal Yardımlar*, Erişim Adresi: <https://www.downturkiye.org/engelliler-icin-saglanan-maddi-ve-sosyal-yardimlar>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
24. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020a), *Haber Bülteni: İstatistiklerle Yaşlılar 2019*, Sayı: 33712, Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2019_33712#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=Ya%C5%9F1%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabul%20edilen,9%2C1'e%20y%C3%BCKseldi. Erişim Tarihi: 21.01.2021.
25. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020b), *Haber Bülteni: Hayat Tabloları 2017-2019*, Sayı: 33711, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tabloları-2017-2019-33711>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
26. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020c), *Haber Bülteni: Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2019*, Sayı: 33708, Erişim Adresi: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33708>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
27. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020d), *Haber Bülteni: Doğum İstatistikleri 2019*, Sayı:33706, Erişim Adresi: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33706>, Erişim Tarihi: 22.01.2021.
28. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020e), *Haber Bülteni: Hanehalkı Tüketim Harcamaları 2019*, Sayı: 33594, Erişim Adresi: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Tuketim-Harcamasi-\(Bolgesel\)-2019-33594](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Tuketim-Harcamasi-(Bolgesel)-2019-33594), Erişim Tarihi: 22.01.2021.
29. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2020f), *Haber Bülteni: Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri 2019*, Sayı: 33710, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-ve-Olum-Nedeni-Istatistikleri-2019-33710>, Erişim Tarihi: 22.01.2021.
30. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2021a), *COVID-19 20.01.2021*, Erişim Adresi: <https://www.tuik.gov.tr/tr>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
31. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2021b), *Haber Bülteni: İşgücü İstatistikleri Ekim 2020*, Sayı: 37485, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ekim-2020-37485>, Erişim Tarihi: 28.01.2021
32. Türkiye İş Kurumu [İŞKUR] (2020), *İşsizlik Sigortası Fonu Bülteni Aralık 2020*, Erişim Adresi: <https://www.iskur.gov.tr/yayinlarimiz/issizlik-sigortasi-bulteni/>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.

33. Tütüncüoğlu, F. (2019), *İşçi ve İşverenler İçin Uygulamalı sosyal Güvenlik Başucu Kitabı*, Ankara: Dorlion Yayınları.
34. Sandalcılar, A. R. (2012), İşsizlik Boşanmayı Etkiliyor mu? Bölgesel Panel Nedensellik, *Ege Akademik Bakış*, 12(2), 225-238.
35. Sosyal Güvenlik Kurumu [SGK] (2019), *2019 Yıllık Bölüm 3. İş Kazası ve Meslek Hastalığı İstatistikleri*, Erişim Adresi: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
36. Sosyal Güvenlik Kurumu [SGK], *Genel Bilgi Kayıt Dışı İstihdam Nedir?*, Erişim Adresi: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/genel_bilgi, Erişim Tarihi: 22.01.2021.
37. Sosyal Güvenlik Kurumu [SGK], *Kayıt Dışı İstihdam Oranı*, Erişim Adresi: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/kayitdisi_istihdam_oranlari, Erişim Tarihi: 22.01.2021.
38. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006, 16 Haziran), *Resmi Gazete* (Sayı: 26200), Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510.pdf>.
39. Şakar, M. (2011), *Sosyal Sigortalar Uygulaması*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
40. Şakar, M. (2017), *Meslek Yüksekokulları İçin İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
41. Şentürk, F. (2016), Türkiye İçin Bir Aile Sigortası Model Önerisi, *Sosyal Güvence Dergisi*, 9, 102-139.
42. Şimşek, N. (2011), *En Son Değişiklikler Çerçevesinde Tüm Yönleriyle SSK ve Bağ-Kur'da Emeklilik*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.
43. Tan, N. (2013), *Türkiye'de Fon Sistemi ve İşsizlik Sigortası Uygulaması*, Ankara: Türk Metal Yayınları.
44. Terakye, G. ve Güler, P. (1997), Kriz Potansiyeli Taşıyan Bir Dönem: Yaşlılık, *Kriz Dergisi*, 5(2), 95-101.
45. Uluslararası Çalışma Örgütü [ILO] (2017), *Haber: ILO, güvenilir İş Sağlığı ve Güvenliği verilerinin toplanması ve kullanılmasının önemini vurguluyor*, Erişim Adresi: https://www.ilo.org/ankara/news/WCMS_551794/lang--tr/index.htm, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
46. Yazgan, T. (2011), *Sosyal Güvenlik Ders Notları*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayını.
47. Yılmaz, E. Y. (2014), *Sosyal Güvenlik Ekonomisi*, İstanbul: Der'in Yayınları.

